

1. UVOD

Porastom populacije unutar razvijenih i u nerazvijenih zemlja, kao i rastom potrošnje, proizvodnje te životnog standarda, raste ujedno i potreba za transportom ljudi, zatim robe, informacija ili sirovina, a samim time raste i potražnja za predmetima koji će imati ulogu transportera, te potreba za proširenjem kapaciteta saobraćajnica.

Saobraćaj predstavlja jedan nastavak procesa proizvodnje. On omogućuje da se izvrši realizacija, kao i dostava proizvedenih roba, jer se sam proces proizvodnje u *društveno - ekonomskom* smislu smatra da je završen tek kada data roba dospije do samog potrošača. Kako bi roba dospjela do svog potrošača neophodan je *transport*.

Drumski saobraćaj odlikuje se, vjerovali ili ne, najnižim stepenom bezbjednosti, i relativno slabijim kapacitetom prevoza robe. Međutim, drumski saobraćaj ima veće mogućnosti za prilagođavanje saobraćajnim potrebama, kao i izvorima robnih i putničkih tokova. Drumski saobraćaj ima i relativno veću udobnost putovanja na kraćim relacijama, dok na duže relacije pruža manju udobnost putnika.

Prednost mu je svakako velika mogućnost prevoza robe direktno od proizvođača do potrošača, bez bilo kakvog pretovara, odnosno *od vrata do vrata*. Činjenica je da se najveći dio svakodnevnoga kretanja običnoga čovjeka obavlja baš na drumovima, i to da je drum *najosnovniji, zatim najbrži i najjednostavniji način* da se osoba ili proizvod prenesu od tačke A sve do tačke B.

1.1. Društveni, razvojni i ekonomski aspekti saobraćaja

Društveni progres slijedi linije za komunikaciju (obalu rijeke, jezera, mora, zatim okeana ili raskrsnice puteva):

- Saobraćaj mijenja navike i šablone života (takozvano *doba na točkovima*);
- Od sredine XIX vijeka počinju i formiranja saobraćajnih organizacija;
- Izdvajanje saobraćajnog terminala i preduzeća za pretovare i skladištenje robe.

Postoje 3 osnovna razvojna efekta saobraćaja poput:

- Snižavanja troškova proizvodnje;
- Povećanja cijene proizvođača;
- Podsticanja potencijalnih investicija.

Razvijen i efikasan saobraćaj jeste u osnovi efikasne ekonomije jer on:

- Ima više od 4,5% zaposlenika u EU¹ (to je više od 10 miliona ljudi);
- Ima udio od 4,6% u BDP² unutar EU;
- Ima udio od 10 do 15% u cijeni gotovih proizvoda;
- Zastoji na određenim putevima koštaju oko 1% BDP;
- Čini 13,2% budžeta svakoga domaćinstva.

U nastavku rada pažnju ću posvetiti samom saobraćaju i njegovim aspektima s akcentom na drumski saobraćaj.

¹ EU = Europska Unija

² BDP = Bruto domaći proizvod